

Lausunto

06.10.2023

Asia: VN/21718/2023-TEM-1

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Aikaisempaan hallituksen esitykseen verrattuna luonnoksesta on poistettu edellisen hallitusohjelman tavoittelemia muutoksia. Lakimuutoksia voidaan edelleen perustellusti kuvata merkitykseltään varsin teknisiksi.

Paine hankintalain ”parantamiselle” on tällä hetkellä ensisijaisesti ja ehdottomasti Orpon hallitusohjelman muutosehdotuksissa, joiden tarkoituksena on lisätä kilpailua ja säästää julkisia varoja. Hallitusohjelmakirjaukset tullevat muuttamaan julkisen sektorin asennoitumista kilpailuun perustavaa laatua olevalla tavalla. EK kiirehtii näiden muutosten täytäntöönpanoa, jotta julkisten varojen kannalta merkittävä säästöpotentiaali saadaan mahdollisimman nopeasti käyttöön.

Kuntien ja nyttemmin hyvinvointialueiden lisääntynyt in-house yhtiöiden käyttö tukipalveluissa on saatava pysäytettyä. Kilpailuviranomaisen viimeaikaiset esityksen markkinaoikeudelle ovat selkeä osoitus siitä, että kunta- ja hyvinvointi-alueiden ratkaisut ovat virheellisiä ja sotivat räikeästi koko hankintasääntelyn tarkoitusta vastaan.

Markkinaoikeuden ratkaisujen odottaminen on kuitenkin valitettavan hidas reitti saada julkisten toimijoiden toimintatapoihin ja asenteeseen muutosta. Hankin-talain muutokset on syytä panna täytäntöön viipymättä. Kuntien ja hyvinvointi-alueiden toiminnassa on paljon parannettavaa ilman,

että palvelut tai asiakkaat siitä kärsivät. Tukipalveluiden hankinnassa on merkittävä säästöpotentiaali, kunhan markkinoille annetaan mahdollisuus.

KKV:n esitykset markkinaoikeudelle

Hankintojen valvonnan kansantaloudellisen merkityksen vuoksi kannatamme KKV:n esittämää määräajan pidennystä. KKV:n valvonta on tehokas ja käytännössä jopa ainut tapa puuttua laittomiin suorahankintoihin. Määräaikojen tulee mahdollistaa aito valvonta.

EK pitää erittäin tärkeänä, että hankintoja valvovalle viranomaiselle ollaan antamassa lisää aikaa reagointiin, ja näin ollen parempia mahdollisuuksia toteuttaa lakisäätteistä tehtäväänsä. Nykyinen kuuden kuukauden määräaika ei mahdollista kaikissa tilanteissa puuttumista selkeästi lainvastaisiin menettelyihin. Kysymys on yritysten oikeusturvan ja markkinoiden toimivuuden kannalta keskeisestä tehtävästä ja välineestä. On ensiarvoista, että valvovalla viranomaisella on realistiset mahdollisuudet hoitaa tehtäviään.

Rikosrekisteriotteiden sähköinen tarkistaminen on saatava mahdolliseksi

Rikosrekisteriotteet tulee saattaa hankintayksiköiden sähköiseen seurantaan viipymättä. EK pitää välttämättömänä, että tähän - hankintaprosesseja yksinkertaistavaan ja nopeuttavaan työvälineeseen - panostetaan riittävästi ja nopealla aikataululla. Panostus maksaa itsensä takaisin vapauttamalla rajattuja resursseja hankintojen laatuun, innovointiin ja kehittämiseen manuaalisen "etsinnän" sijasta.

Lopuksi EK kiinnittää vielä valmistelijoiden huomiota siihen, tarvitaanko ehdotuksessa esitettyä valtionvarainministeriön asetuksenantovaltuuksia tehtävään, jota voidaan pitää aivan tavanomaisena hallinnollisena ohjauksena. Vaatimus-ten kulkeminen tarjoajille esimerkiksi siitä, millaisia tietokenttiä järjestelmien tulee sisältää, täytyy kulkea yksinkertaisemmalla tavalla. Näkemyksemme mukaan tällainen asetus on aivan tarpeettoman byrokraattinen tapa hoitaa normaalia hallinnon arkea. Ilmoituslomakkeiden on oletettua "elää" pitkin matkaa, niiden ollessa ehdotuksessakin todetusti jatkuvan kehitystyön kohteena.

Oksanen Annaliisa
Elinkeinoelämän keskusliitto EK